

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE
CENTRE FOR EUROPEAN STUDIES

1 March 2021

To: The University of Bergen, Faculty of Social Sciences
From: Linda Berg, University of Gothenburg

Programme evaluation report, Bachelor programme in European Studies (BASV-EUR) 2021

1) Background Information

This evaluation report covers the year 2020 of the Bachelor programme in European Studies (BASV-EUR), and is the third report out of four reports. Due to the Corona pandemic, there was a rapid transition to online and/or hybrid forms of teaching during especially spring 2020. The department of Comparative Politics has asked the evaluators to focus on this transition and the consequences for teaching, in evaluation reports of the year 2020. The mandate was: *”Vurder instituttets koronatiltak knyttet til undervisning siden mars 2020”*.

The report is based on documentation provided by the Department of Comparative Politics, and video meetings in Zoom on the 10 December 2020, with Director of Studies Leiv Marsteintredet, study administrator Olga Elise Frøyland, and Kjetil Evjen, who is the course convenor of the introductory course EUR101, as well as with a student representative, Nikolai Haukø Svihus. In addition, I have also had email communications with the course instructors for the EUR103 course, Ines Prodöhl (Department of Archaeology, History, Cultural Studies and Religion), and the EUR105 course, Raimondas Ibenskas (Department of Comparative Politics). Both of them have provided me written reflections regarding the change to online teaching. The documentation consists of course evaluations, statistics regarding student performance, and results from a specific student survey to all SAMPOL students, focusing on their perceptions on the different teaching adaptations due to Corona.

The disposition is as follows: in the next section I will discuss aspects of overall concern for the programme, followed by a section that will focus on each of the EUR courses, and a final section with overall conclusions.

2) Overall situation for the study programme, department and university

The Bachelor programme in European Studies is administrated by the Department of Comparative Politics at the University of Bergen since 2012. The university closed completely 12 March, with very short notice. Both staff and students have pointed out that this decision came very quickly and unexpected, which caused different kinds of problem, i.e. to be able to collect necessary equipment and documentation needed to work, teach and study from home. This strict lockdown lasted until mid-April, after which restrictions were gradually lifted. When the autumn semester began, teaching took place on campus. Due to increased spread of infection, there were two separate periods of teaching and working remotely also during the autumn. Hence, during 2020, the students have had several different forms of teaching.

One aspect pointed out in meetings with department representatives is the initial lack of access to good remote teaching tools at the University of Bergen. When the transition to remote teaching occurred in March 2020, individual departments and teachers had to come up with their own solutions, and were, especially in the beginning, dependent on free/trial editions of programmes. This was of course very difficult for staff and students. The lack of alternative tools for online meeting and teaching is a bit surprising; not least in light of societal sustainability goals and internal debates in academia on how to reduce unnecessary travelling. There has also been criticism towards UiB regarding a slow process before licences and programmes were generally accessible to staff and students. As an example, due to the lengthy process, Zoom was not properly used in teaching to any larger extent until the autumn semester.

Connected to this unpreparedness for distance working/teaching tools, is the steep learning curve for all staff and students, as well as IT support. Several of the teachers I have been in contact with explain that this situation severely affected the teaching in the beginning, and that videos had to be recorded and posted on the student web portal, at a later time point, which was less than ideal. Some members of staff have argued that in hindsight this was unnecessary work, as relatively few students actually looked at these videos at a later stage. Moreover, staff had very varying experience of these kind of programmes, as well as varying access to necessary equipment, high speed internet connection etc. which further contributed to uneven quality and sometimes delayed teaching. The changing situation also led to mass communication initially being difficult which put a lot of pressure on the department management. Students also claimed that communication was initially problematic, and they experienced a lack of information.

During the autumn of 2020, there was a better preparedness for remote teaching. Not only were more digital programmes and tools available via UiB licences, but the experiences made during spring were also integrated in the planning of the autumn courses. The UiB could initially offer on-campus teaching (with rules of 1 m distance, 1/3 of seats) in combination with video streaming. Similarly, seminars were offered with a choice for students to participate either in a group on campus or a group online. Teachers could chose to either teach live in classroom (with video streaming), live in Zoom, or to record a lecture in Kaltura. However, there was a preparedness for switching to only online teaching if needed. Naturally, this took much more planning time for teachers, but it turned out to be a good preparation as already in September the university closed due to increased infection rates. It opened again in October, but was then closed again in mid-November.

The student representative noted that during spring, the students assumed the situation to be temporary. Hence the acceptance of the quick change, lack of information and technical issues with online teaching was quite high. However, during autumn, the situation ‘has lost its charm’.

Many students feel lonely and that it is difficult to motivate themselves to study. Physical teaching in class rooms is much preferred, and they feel more easily distracted during online lectures. Although the forewarning were a bit longer in the autumn, there was still complaints regarding the information. UiB does send out text messages to students, which is good, but the information is not always clear enough about the details.

The crisis handling of the Corona situation at the UiB has raised criticism, from staff and students. It was pointed out that UiB took a stricter approach to interpreting the legal rules compared to other universities in Norway. The department management at SAMPOL points out that some early decisions were taken late and without sufficiently taking into account the preconditions and organisation of teaching. The department therefore often took consequential decisions for the organisation of the teaching and examination before decisions had been made at higher levels in the organisation. Although they were able to fairly quickly adapt to the transition, they would have liked a crisis management of UiB with more insights regarding the organisation of teaching at the departmental level.

Students have been very understanding of the situation, as the pandemic has made rapid transitions necessary. It is however obvious from the student surveys and the discussion with the student representative that it is much more challenging for students with online teaching. Many students feel alone and find it difficult to motivate themselves to study. They miss the social interactions with other students and teachers at campus. They appreciate the teachers' attempts to come up with solutions and alternatives during the rapid transition in spring. However, they are critical when it comes to the lack of information, or late information, from the UiB regarding the changes from campus to online teaching. During autumn, it seems to have been higher expectations of better technical quality and online teaching. Hence it is not surprising to find comments in the student survey complaining about technical problems. They unsurprisingly prefer to have lectures and seminars on campus. For remote teaching, the impression is somewhat mixed. Some students prefer live lectures and seminars in Zoom, others like to have videos they can return to and watch at their convenience. Students are different, and also the courses are different. There does not seem to be a 'one size fits all' solution here, but rather the choice of type of remote teaching in a course must consider different aspects.

2) Online teaching consequences for different courses

In this section, I will discuss each of the three European Studies courses in more detail. The discussion will be based on information provided by course convenors of the three courses, the meeting with the student representative, and the course evaluations. I will start with the two courses that were taught during spring 2020, EUR103 and EUR105, and then discuss the EUR101, which was taught during the autumn of 2020.

EUR 103 Europe after 1945: Resources, Demography, Economy

The course instructor, Ines Prodöhl, is associate professor in history. She has kindly provided me with some reflections on how the course was affected by the Corona crisis. The course EUR103 was half-way through in March when the university closed down and they had to switch from physical to online teaching from one week to the other. As already discussed above, this change was very difficult as the UiB did not yet offer good online teaching tools, and most teachers were inexperienced regarding online teaching. Ines comments that:

“The transition was rather rough, as we were of course not experienced with how to teach remotely. Back then, we were advised to record our lectures as videos (either in person or as powerpoints with voices). I truly regret that I followed this advice. It was neither to the benefit of the students nor to mine. Making these videos consumed almost all of my working capacities, I lost contact with the students and I believe, they lost contact with each other as well.”

The student representative confirmed that the recorded lectures or PowerPoint slides with audio were less appreciated among the students, and that some of these recordings were not even watched by more than a few students. It seems that the general uploading of recorded lectures on the student portal is not enough to engage the students and actively contribute to their learning. As indicated by the student survey however, some students appreciate the opportunity to watch videos at their own convenience.

In the planning for the course to start in January 2021, Ines appreciated the greater freedom to choose between different tools, and between live and pre-recorded lectures. From the experiences made during the spring 2020, she has now only had live lectures in Zoom without any recordings, and most of the other teachers on the course do the same. It is also interesting to note that the one teacher who did chose to make pre-recorded films, has done so in a different manner. He has chosen a form of flipped classroom strategy instead, where he creates smaller videos for the students to watch beforehand. At the scheduled time for the lecture, he then instead address the students’ questions. This is a very good example of the steep learning curve for most teachers, and how the different tools and formats for online teaching can work equally well, but for different purposes, and if the pedagogic strategy behind the choice is clear – something which was obviously impossible in spring 2020.

As for the examination, this course traditionally has a school exam. Due to the Corona situation, it was changed to a take home exam. It was still in the style of a school exam, and hence the students wrote a 6-hours exam from home (although they received two hours extra time due to technical issues and problems). The experiences of this form of exam at home was not very satisfactory to the course teachers. For the spring of 2021 they have instead changed the style of exam. The students will now write an essay style take home exam at the end of the term. For the essay, the students will have one week time and they can choose between two task/questions, and use all course literature during the essay. It will be interesting to see how this change of exam style will affect the results.

EUR105 European Union Institutions and Politics

In the spring 2020, there was a new main course instructor for the EUR105 course: Raimondas Ibenskas, associate professor at the department of Comparative Politics. He has kindly shared his impressions of the change to online teaching in March 2020 with me in an email. This change affected both lectures and seminars in the course. There was also a planned guest lecturer event with Doru Frantescu (Votewatch) which had to be cancelled. Raimondas states that his impression is that the quality of the lectures was reduced due to this change. He used predominantly Kaltura recordings (several short recordings per lecture) for the lectures. Although he thinks this worked fairly well given the circumstances, it was not a 100% replacement of in-class experience.

This course normally has a mandatory attendance of 75% of the seminars, but this was also cancelled due to the pandemic. Raimondas has also shared reflections from the seminar leader,

regarding the digital seminars. The seminar leader noted a drop in student turnout, but this seems likely to be a result of the cancellation of the compulsory attendance, rather than the switch from on campus to digital format. However, the quality of the discussions in digital seminars seem to have been of quite high quality. The smaller number of students who actually did attend were better prepared. Typically, a smaller number of students is also beneficial for the discussions in seminars. The seminar leader also highlighted that there are good opportunities for student engagement in Zoom (e.g. poll function), but technical issues (e.g. bad connection) were an issue in the seminars. One reflection is that online seminars seem to be not at all very liked in the overall student survey, despite the relatively good opportunities provided in e.g. Zoom. Although this was the result of the overall SAMPOL student survey, and not this particular course, it is an interesting aspect, worthy of further investigation. Not least as the seminars in EUR105 have been highlighted by students as very good and important before. The drop in attendance when the mandatory attendance is removed, is unfortunately unsurprising. Typically, we see the pattern that the students who might need the seminars the most are the ones who are most likely to drop out. I would therefore recommend to keep the mandatory attendance even if the seminars are online. Especially in this case it seems to have been very good discussions. Another thing to consider is thus to perhaps switch to shorter seminars in smaller groups, to increase the participation of those attending.

One unique and very good feature of the EUR105 is the mandatory assignment (digital deliverable) which unfortunately also had to be cancelled. Raimondas states:

“The decision was triggered by the students suggesting that they find it very difficult to work in groups without being able to meet in person. Since this was early days in the pandemic, the time at which different range of solutions to digital teaching have not yet been very much developed, I supported the decision to cancel the digital deliverable assignment. This was quite unfortunate as quite a lot work has already been done in working on the assignment including the student discussions in the seminars and the session with the UiB Learning Lab instructing students how to prepare their deliverables.”

The student representative confirmed how group work was extremely difficult as the university shut down, and they had no place to work together. From an infection point of view, working together in a close confinement of a dorm room is not ideal either. As pointed out by Raimondas in the quotation above, this was further complicated by the lack of available remote working tools at the UiB. Now, with more digital cooperative tools available also for students, it makes sense to keep the digital deliverable and incorporate the remote group working as training for future team work at a distance.

The exam was not affected as this course already had a take home exam as final examination. The exam took place as originally scheduled, and as in previous years, students had to answer one question (out of two) in a 4000-word essay. Raimondas stated he was quite satisfied with the quality of work submitted for the final examination, and that the external examiner was similarly fairly positive about the quality of final examinations. The student representative had no specific comment on the content nor format of the exam, but pointed out that it was challenging to write several home exams at the same time.

EUR 101 Innføring i europeisk historie og politikk (Introduction to European History and Politics)

In the autumn of 2020, the new students started on campus with the welcoming weeks, but had to change to online teaching. In the meeting with course instructor Kjetil Evjen, senior lecturer

in comparative politics, he pointed out that they had planned to teach the course normally on campus, but they had to change to online and/or hybrid teaching rather soon. The last of the history lectures was shifted online. Kjetil were able to hold most of his own lectures in a lecture room with only few students attending physically, and the others followed the streamed version online. Those who attended physically seemed to be happy to be able to attend. His impression is that it was the same group of student who came and participated in all activities, whereas another group of students were more passive. One of the learning experience throughout this course has been the importance of strict deadlines and scheduled time points for when things should be seen (if recorded lectures) and/or done – otherwise there is a high risk of the course learning becoming too unstructured or ‘floating’.

Kjetil also commented that the seminars online were not as good as the campus seminars. Even if it became better during the autumn, they still experienced problems with black screens and no camera, as well as very low interaction and discussion. As mentioned above, the student survey seem to confirm that students prefer to have seminars on campus, and they are not very fond of online seminars. Although not particularly referenced to this course, it is relevant to consider in what ways the seminars may be better adapted to the online format, e.g. shorter sessions in smaller groups, breakout rooms, polls etc. to increase the interaction.

The exam for this course has traditionally been a school exam. It was exchanged for a two-part exam where a home assignment written during the semester was combined with a short home exam (8 hours) towards the end of the semester. The first part was an assignment that was followed up by the seminar leader, and counted 30% of the final grade. The last home exam counted 70% of the final grade. The short time for the second part was considered important in order to motivate the students to study regularly throughout the course, and decrease the risk of plagiarism or cooperation. The overall results are positive in terms of good throughput and quality of the submitted exams. Kjetil has noted, after completing the examination, that the quality of both these assignments was noticeably better than in a normal semester. In a follow up email to me after all the grading was completed, he wrote:

“We were in advance somewhat worried about an increased degree of plagiarism and cheating on the exam, and we looked especially for that in the exam pile. Fortunately, it was not a problem, and we found no signs of too similar assignments etc. So the new form of exam was a positive experience.”

This is a somewhat more resource-intensive than just a home exam, but both Kjetil and Christard Hoffmann, who is responsible for the history part of the course, agree that it works well in a relatively small course such as EUR101. In fact, Christard has recommended that they should continue with this exam model next autumn as well. My opinion is that this form of examination also address some of the issues raised by students in my evaluation report two years ago. At that time, the students I met asked for more varied examination forms, and the possibility for more in-depth learning and writing, instead of only a school exam. In other words, this is a good example of how the otherwise negative aspect of (forced) online teaching actually can lead to good course development. However, as we know from the overall situation and the outcome in other courses/programmes/universities, the cases of detected suspected plagiarism have also increased as a consequence of more take home/online examinations. This is something to consider, not least if the same (or very similar) questions are posed again next time. It is also important that the university anti-plagiarism programme is up to date, and good enough to capture the broad amount of online sources as well as previous student submissions.

3) Concluding discussion

The overall impression is that the shift to online teaching at the UiB in general happened very quickly, with almost no time to prepare, and without necessary preconditions in place at the university level (e.g. digital solutions, programmes and licences). It seems surprising from an outsider's perspective that a renowned university such as UiB did not have better access to remote working tools, as the sustainable agenda and shift to more online meetings have been ongoing within academia for quite some time. However, regardless of these institutional and organisational preconditions, the staff and management of SAMPOL and the European Studies programme seem to have done their best to quickly adapt to online teaching, and try out different teaching forms and technical solutions. The university also eventually arranged for better access to the necessary digital programmes, which meant that the options available for teachers and students were much better in the autumn. The lessons learned from experience during spring also meant that some early mistakes could be avoided, and that new routines were in place to facilitate communication between teachers, administration and students. The fact that throughput and quality of exams for most courses remain high, speaks of the intense work done by staff, in order to provide a good educational experience for the students, despite the situation. It also speaks of the students' capacity to adapt and handle the situation, despite all the negative consequences for them. However, the statistics of throughput seem to indicate a slight increase in dropout in 2020, or at least a delay of submission of final bachelor theses. If this is correct, it is probably wise to consider following up on those students and perhaps offer an extra opportunity for a retakes, in light of the extra ordinary study conditions in 2020.

A takeaway from the shift to online teaching in the courses is that there has been a huge amount of learning from spring 2020, which has influenced the planning of the courses for 2021. One example is that the information online (Mitt UiB, webpages etc) needs to be even more detailed and up to date than normal, when the otherwise typical oral clarifications in the classroom, and spread of word between students, do not happen as easy.

Another thing is to make sure that the style and form of lectures are not forced to fit one model. Rather – just as with campus teaching – allow forms of teaching to vary and adapt to what is suitable to the pedagogic aims of the course/module/teacher. But the more flexibility (e.g. pre-recorded lectures accessible at the student portal), the stronger the need to also incorporate strict dates for seminars, Q&A, flipped classroom or submissions, in order to keep the pace of the course and regular studying.

It is interesting that the online seminars seem to have been less appreciated, even during the autumn when Zoom was available, and the teachers and students were more experienced. I would suggest to make a deeper investigation to try to find out more about this, if there is a particular pattern. Something that we learned in Gothenburg was the need for smaller seminar groups (and thus shorter time per group), as it seemed to work better in zoom. It has also worked well to incorporate breakout rooms and polls to further activate the students, also during seminars (e.g. allowing them “to get started” for five minutes to discuss a question, or identify a problem in groups of 2-3, before returning to the slightly larger seminar group). We have also demanded cameras to be on for mandatory seminars.

Group work is extra challenging online, and especially so when students are to produce a digital deliverable together, as in EUR105. This is one aspect where I think there is potential to further investigate online team tools for group work. It is highly likely that future work life will be more about remote working. Having this as an extra bonus, in addition to the already great

experience of learning how to produce media content, would set this course (and thus the programme) even more apart in the future, and prepare your students for their future careers in yet another aspect.

Regarding exams, the typical solution most of have done is to change to take home exams. The increased number of cases of suspected plagiarism in general, and the difficulty students experience by having several home exams in parallel in the end of the semester, should be considered. There are new tools being developed for alternative forms of examination online, which might be useful – if not else as a complement earlier during the semester. The aspect of making sure students keep up their pace of studying might also indicate a need for more, but shorter, submissions during the course. The changes done in EUR101 is a very good example of this. And there is of course, as always, the discussion about what kind of questions that are best suited for take home exams when there is more time and full access to the internet and books.

Finally, the experiences learned from 2020 indicate that the preparedness for quick shifts to online teaching is now much improved. Teachers and students are also more experienced with online tools. This is something to consider even when most courses will return to ‘normal’ teaching at campus. There might be some aspects of remote teaching that are worth keeping also for the future. One example could be the opportunity to invite guest lectures (and/or alumni) more easily if they do not have to travel to Bergen, especially people who you would like to participate regularly. Another suggestion could be to have thesis supervision in Zoom with students who live further away (or use it when one part has a cold). Or, one could also be creative and think about new courses or modules, or organising some kind of parallel seminar series or meet up for students, e.g. when they are studying abroad, or studying their profile subject, to keep the European Studies programme identity stronger.

Göteborg, 1 March 2021

Linda Berg

Årsrapport 2020

Andrej Kokkonen

Lektor i statsvetenskap, Göteborgs universitet

Programcensor för Bachelorprogrammet i jämförande politik, Samhällsvetenskapliga fakulteten, Universitetet i Bergen, 2018-2021

Bakgrund

Detta är min tredje programrapport som sensor för Bachelorprogrammet i jämförande politik vid universitetet i Bergen. Programledningen har i år framfört ett önskemål om att jag ska

«Vurder instituttets koronatiltak knyttet til undervisning siden mars 2020»

Som underlag för min rapport har jag intervjuat programledningen och en studentrepresentant via Zoom i december 2020. Jag har även fört informella samtal med några av lärarna på bachelorprogrammet. Dessutom har jag tagit del av en rad kursutvärderingar som genomförts på Bachelorprogrammet under våren och hösten 2020. De flesta frågor i kursutvärderingarna rör undervisningen som sådan, kursinnehållet och undervisningsformerna som erbjuds. Ofta framkommer dock intressant information om institutets Coronaåtgärder (koronatiltak) även i svaren på dessa frågor. Därtill innehåller kursutvärderingarna för vissa kurser också direkta frågor om de åtgärder som SAMPOL har vidtagit i samband med övergången till en Coronaanpassad undervisning.

Allmänt intryck

Mitt allmänna intryck av institutets coronaåtgärder (koronatiltak) är att de på det hela taget har fungerat utmärkt, även om det naturligtvis har förekommit problem. Framförallt framstår övergången till distansundervisning under våren som smått kaotisk. Givet det extremt korta varsel som föregick övergången till distansundervisning och den nästan totala bristen på digitala undervisningsverktyg som stod till institutets förfogande vid övergången är det en mindre bragd att avbrottet i undervisningen inte blev längre. Programledningen och lärarna har lagt ner ett oerhört jobb för att kunna återuppta undervisningen och få den att flyta på bra under omständigheter som har varit allt annat än optimala.

Programledningen och lärarna har även lagt ner ett imponerande arbete på att få återgången till begränsad fysisk undervisning under hösten (med avbrott för lockdowns) att fungera. I stort sett har man också lyckats bra med återgången, trots brist på lämpliga smittskyddsanpassade undervisningslokaler, avbrott för lockdowns och den pedagogiska

utmaningen att kombinera fysisk undervisning med distansundervisning. Mitt intryck är att man nästan har lyckats skapa ny sorts normalitet i undervisningen.

Övergången till distansundervisning under våren

I mina samtal med programledningen har jag förstått att beslutet om att stänga ner den fysiska undervisningen på UiB kom med mycket kort varsel och utan egentlig förvarning. Från början var det tänkt att universitet skulle stängas ner endast några timmar efter det att beskedet om nedstängning kom. Visserligen kunde medarbetare ta sig in på sina kontor i ytterligare några dagar på grund av att säkerhetssystemet inte hann uppdateras i tid, men det är ingen överdrift att säga att universitetet bokstavligt talat stängdes ner över en natt.

Även om man kan förstå att beslutet om nedstängning kom abrupt försatte det programledningen i en svår situation. Man hade ingen färdig plan för en övergång till distansundervisning, utan fick improvisera bäst man kunde. Dessutom hade man – och lärarna på programmet - begränsad tillgång till sina lokaler och därmed begränsad tillgång till verktyg som är nödvändiga för undervisning och planering (datorer, böcker, artiklar, inspelningsstudios, etc.). Lägg till det att UiB vid tidpunkten inte hade några egentliga verktyg för distansundervisning som kunde användas på så stora kurser som de som förekommer på Bachelorprogrammet. Kort sagt befann man sig i en kaotisk situation. Det är inte konstigt att undervisningen temporärt var tvungen att avbrytas under sådana förhållande.

Programledningen fick via UiB tillgång till programmet Kaltura för distansundervisning via internet efter cirka två veckor. Någon vecka senare fick man även, delvis på eget initiativ, tillgång till Zoom och videonotater. I samband med detta kunde undervisningen så småningom återupptas, även om det förekom en hel del problem i början på grund av brist på fungerande datorer och dålig internetuppkoppling hemma hos en del lärare. Dessa problem löstes genom att de lärare som saknade datorer hemma fick köpa in nya datorer (de egna datorerna på universitetet hade programledning och lärare fortfarande inte tillgång till) och genom att man lät lärare som hade en bra internetuppkoppling hemma ta över kursmoment från de lärare som saknade sådan.

Det dröjde även innan lärarna hade lärt sig att behärska de nya programmen och distansundervisningen kunde komma igång på riktigt, något som märks i kursutvärderingar från vårterminen där en del studenter klagar över att ljud har saknats, eller varit mycket dåligt, på en del föreläsningar. Att sådana missöden sker i en sådan kaotisk situation som då rådde är dock inte konstigt, framförallt med tanke på den tidspress programledning och lärare var under för att återuppta undervisningen.

Faktum är att det är förvånansvärt få klagomål på de barnsjukdomar distansundervisningen inledningsvis led av i de kursutvärderingar jag har tagit del av. I stort sett verkar övergången till distansundervisning, när den väl kom igång, ha gått relativt smärtfritt, vilket är en mindre bedrift givet de bristfälliga förutsättningarna. Det är också troligt att studenterna har haft en hel del overseende med de barnsjukdomar som förekommit givet situationens allvar. Sådan förståelse uttrycks ofta i kursutvärderingarna från vårterminen.

Även om övergången till distansundervisning gick relativt bra framkommer det i samtal med programledning och lärare att det krävdes en arbetsinsats långt utöver den vanliga, framförallt av programledningen, för att klara av övergången. Utan den arbetsinsatsen hade avbrottet i undervisningen med största sannolikhet blivit mycket längre.

Distansundervisningen under våren

När väl distansundervisningen kom igång som den skulle verkar den ha fungerat bra terminen ut. Visserligen uppger de flesta studenter i kursutvärderingarna att de hade föredragit att ha vanlig fysisk undervisning. På SAMPOL105, SAMPOL106 och SAMPOL107 anger till exempel 46% av studenterna på våren att digitala föreläsningar och seminarier är sämre (dåligare) än vanliga föreläsningar och seminarier. Men hela 40% uppger att den digitala undervisningen är lika bra (27%) eller till och med bättre (13%) än den vanliga undervisningen. Kurserna får också generellt sett bra utvärderingar och studenterna säger att skulle rekommendera andra studenter att läsa kurserna, vilket indikerar att studenterna har varit nöjda med den undervisning de har fått. Studenterna har även slutfört sin utbildning i ungefär lika hög grad

som vanligt, vilket pekar mot att de har tagit till sig den på samma sätt som de brukar göra. Detta är extra imponerande med tanke på att kurserna – trots studieuppehållet i samband med nedstängningen av UiB - i de flesta fall slutfördes inom de tidsramar som satts upp innan pandemin (med bacheloroppgaver som det enda egentliga större undantaget). På det hela taget måste undervisningen därför sägas ha fungerat bra.

Även om helhetsintrycket är bra förekommer det en del mindre klagomål. Några studenter anmärker på att vissa föreläsningar inte har lagts upp i tid (det vill säga när föreläsningen egentligen skulle ha hållits). Ibland har de inte lagts ut förrän en dag eller två för sent. Det är naturligtvis inte optimalt för studenternas lärande att föreläsningar kommer ut efter angiven tidpunkt. Vad jag har förstått är dock huvudanledningen till detta problem att utrustning och infrastruktur (framförallt internetuppkoppling) har krånglat, till exempel att det har varit svårt att ladda upp föreläsningar på nätet. Det är således ett problem som programledning och lärare har haft svårt att göra något åt med de förutsättningar som har funnits. Problemen verkar också ha minskat över tid, när lärarna fått tillgång till bättre internetuppkoppling och lärt sig de nya programmens begränsningar.

Då lärare fritt kunde välja mellan de olika digitala undervisningsverktyg som UiB efter hand tillhandahöll varierade också undervisningens former. Möjligen har bristen på enhetlighet skapat viss förvirring bland studenterna. Det råder dock ingen konsensus om vilka program och undervisningsformer som är att föredra bland studenterna. Vissa studenter säger sig föredra liveföreläsningar med Zoom, medan andra säger sig föredra inspelade föreläsningar med Kaltura och videonotater.

Det som tycks ha fungerat sämst är seminarierna. En del studenter klagar på bristande engagemang från andra studenter. Det är svårt att säga om det bristande engagemanget är något som har med distansundervisningen att göra, men det är möjligt att studenterna hade varit mer aktiva om de hade suttit i samma rum. Ett större problem är då den låga närvaron på seminarierna. 44% av studenterna som gick SAMPOL 105, SAMPOL 106 och SAMPOL 107 under våren svarar till exempel att de inte har deltagit alls i de digitala seminarier som har erbjudits dem under kurserna. Den låga närvaron kan delvis förklaras med att många studenter har haft svårt att delta på grund av sina bostadsförhållanden. Studenter som bor i

studentkollektiv uppger till exempel att de har haft svårt att hitta det lugn och ro som krävs för att kunna delta aktivt i seminarierna utan att störa övriga seminariedeltagare (föreläsningar kräver inte samma aktiva deltagande av studenterna, som därför kan sätta sig själva på mute). Det är naturligtvis beklagligt att studenterna anser att de inte kan fullfölja undervisningen fullt ut på grund av sina bostadsförhållanden. Inte minst skapar det en ojämlikhetssituation där i första hand studenter som är trångbodda drabbas. Programledningen lösning på problemet var att ta bort den obligatoriska närvaron på seminarierna, vilket gjorde att studenter som inte kunde närvara slapp att få underkänt. Samtidigt kvarstår det faktum att de inte fick samma förutsättningar att lära sig som andra studenter med bättre hemförhållanden. Det är dock svårt att lasta programledningen för detta. Så länge UiB var stängt och man inte kunde tillhandahålla studenterna studieplatser kunde knappast programledningen ha gjort mer än den gjorde.

Vad gäller examensformer (vurderingsformer) ändrades av naturliga skäl alla skoleeksamen till kortare hjemmeeksamen. Det verkar som om förändringen har fungerat relativt bra, även om några studenter tycker att den nya hjemmeksamen var väl intensiv (en siffra som nämndes av studentrepresentanten var att en hjemmeksamen var på tio timmar under en dag). Jag förstår dock om man med de nya hjemmeksamerna ville efterlikna tidsramarna för skoleeksamen för att inte förändra för mycket i examensformerna. Det finns trots allt en viktig pedagogisk poäng i att tvinga studenterna att läsa på inför examen genom att hålla den relativt kort (så att studenterna inte har tid att slå upp allt i kurslitteraturen).

Det ska också lyftas fram att många studenter anser att distansundervisningen har haft vissa fördelar. Studenternas representant påpekade till exempel att tröskeln för att ställa frågor på distans – i alla fall för en del studenter – är lägre än att ställa frågor i en föreläsningssal med 100-200 andra studenter. Och det tål att upprepas att 13% av studenterna på SAMPOL105, SAMPOL106 och SAMPOL107 faktiskt anser att digitala föreläsningar och seminarier är att föredra framför fysisk undervisning.

Undervisning under hösten

Under hösten återgick UiB och Bachelorprogrammet delvis till fysisk undervisning kombinerad med fortsatt distansundervisning. Den fysiska undervisningen genomfördes med betydligt färre studenter än vanligt i föreläsningssalarna för att studenter och lärare skulle kunna hålla nödvändig distans till varandra (enligt uppgift fanns det plats för ungefär en tredjedel av det normala studentantalet i salarna). Samtidigt streamades föreläsningarna online för de studenter som av olika anledningar inte ville delta i den fysiska undervisningen (till exempel för att de själva tillhörde riskgrupper, eller bodde tillsammans med personer ur riskgrupper). Två gånger under terminen stängde dock UiB ner den fysiska undervisningen på grund av beordrad lockdown och man återgick till att endast ha distansundervisning.

På det hela taget verkar återgången till fysisk undervisning ha varit lyckad. Några större coronabrott har inte förekommit. Studenterna är också i allmänhet nöjda med att återigen ha fått möjligheten att ha fysisk undervisning. Generellt sett får kurserna höga betyg i kursutvärderingarna och en överväldigande majoritet av studenterna säger att de skulle rekommendera andra studenter att läsa de kurser de har tagit.

Dock innebar återgången till fysisk undervisning att programledningen återigen fick en orimlig arbetsbörda. De undervisningssalar som SAMPOL vanligtvis har tillgång till på andra fakulteter drogs plötsligt, in efter ett beslut centralt på UiB om att begränsa kontakterna mellan olika delar av universitetet för att minska smittorisken. Beslutet togs efter det att ordinarie schema hade lagts, varför man plötsligt befann sig i en situation där man var tvungen att lägga om hela schemat. Antalet undervisningssalar som programledningen hade tillgång till minskade dessutom drastiskt i och med beslutet. Detta samtidigt som kraven på undervisningsutrymme (för att kompensera för det ökade avståndet mellan studenterna) var större än någonsin. För att få en förståelse för problemets magnitud kan nämnas att den största kursen på Bachelorprogrammet har nästan 400 studenter samtidigt som många av de övriga kurserna har över 100 studenter var. Lösningen blev att hyra undervisningslokaler av privata aktörer (bland annat en biograf). Detta löste temporärt problemen, men UiB gick in centralt och sa upp kontraktet med en av de största lokalerna efter klagomål om att den frikyrka som ägde lokalen

inte var välkomnande mot HBTQ-studenter. Ännu en gång fick programledningen med mycket kort varsel försöka hitta nya undervisningslokaler på den privata marknaden.

Utöver de organisatoriska utmaningarna innebar även övergången till blandad fysisk undervisning och distansundervisning pedagogiska utmaningar för lärarna. En utmaning som delvis försvårades av det faktum att man fick använda lokaler som inte alltid var utformade för undervisning. I studentutvärderingarna förekommer till exempel en del klagomål om att de studenter som valde att följa undervisningen på distans hade svårt att höra de frågor som studenter som var på plats i undervisningssalarna ställde. Ibland upprepade lärarna frågorna för att underlätta för de studenter som följde undervisningen på distans, men så skedde inte alltid. Om undervisningen hade skett i salar avsedda för ändamålet är det möjligt att sådana problem inte hade uppstått.

Ett annat problem som tas upp är att de studenter som följde undervisningen på distans inte hade möjligheten att ställa frågor till lärarna, eftersom dessa var tvungna att koncentrera sig på den fysiska undervisningen. Med andra ord försämrades distansstudenternas möjlighet att ställa frågor jämfört med när undervisningen bedrevs helt på distans (och lärarna satt ned framför sina datorer och kunde låta studenterna ställa frågor via chatten eller på annat sätt). Det är möjligt att även detta problem hade kunnat lösas om lärarna haft tillgång till riktiga undervisningslokaler, men jag tror det är ofrånkomligt att lärarna får det svårare att uppmärksamma de studenter som följer studierna på distans om de samtidigt måste undervisa fysiskt. Man kan helt enkelt inte ha ögonen både på studenterna i salen och på datorskärmen. Möjligen hade man kunnat erbjuda frågestunder för distansstudenterna i pauser i den fysiska undervisningen, eller mot slutet av föreläsningen. Men, då riskerar de studenter som följer undervisningen fysiskt att gå miste om svaren och känna sig förfördelade. Någon perfekt lösning på problemet som den typ av hybridundervisning som gavs under hösten ger upphov till finns nog inte.

Det ska sägas att det är relativt få studenter som har tagit upp problemen ovan. Överlag är studenterna nöjda med den undervisning som har bedrivits under hösten och möjligheten att få träffa lärare och andra studenter fysiskt. De verkar också ha stor förståelse för de praktiska problem som uppkommit i samband med införandet av hybridundervisningen och är generellt

tacksamma för möjligheten att kunna välja mellan fysisk undervisning och distansundervisning.

De säkerhetsåtgärder som vidtogs för att undvika smittspridning verkar i stort sett ha fungerat. I alla fall har inga större Coronautbrott rapporterats, varken bland studenterna eller lärarna. Med tanke på de stora studentantalen på många av kurserna på Bachelorprogrammet är det imponerande att större utbrott har kunnat undvikas (även om det säkerligen också har att göra med andra faktorer än organiseringen av undervisningen, så som den låga smittspridningen i Bergen generellt och effektiv smittspårning vid mindre utbrott).

Studenternas ekonomiska och psykosociala situation

Coronasituationen har inte bara påverkat studenternas studiemiljö, utan även deras liv i övrigt. I mina diskussioner med studentrepresentanten framkom det att flera av studenterna har förlorat sina jobb, med försämrade ekonomi som följd. Andra har känt sig isolerade när de inte har kunnat träffa medstudenter, vänner och familj som vanligt. Det är svårt att bilda sig en uppfattning om hur omfattande problemen är utifrån det material jag har tagit del av och de intervjuer jag har gjort. Givet att de flesta studenter har slutfört sina studier framgångsrikt tycks de i alla fall inte ha inverkat alltför menligt på studieresultaten (att förlora jobbet kanske till och med kan påverka studieresultaten positivt). Information om hjälp för psykosociala problem har även gått ut centralt från UiB under höstterminen. Det är dock möjligt att problemen kan komma att öka om den nuvarande situationen med distansundervisning och lockdowns fortsätter under våren. Det är därför av vikt att programledning och lärare är observanta på dylika problem i den mån det går.

Slutsats

Mitt samlade omdöme är att de "koronatiltak" som programledning och lärare på Bachelorprogrammet vidtagit har varit föredömliga och på ett exemplariskt sätt har löst de coronarelaterade problem som har uppkommit under året. Faktum är att framförallt programledningen har gjort en heroisk insats under mycket svåra förhållanden för att få igång

undervisningen efter det att UiB stängde ner i början av mars. Man förlorade i princip tillgången till sina egna lokaler och arbetsredskap över en natt. Några program för distansundervisning hade man heller inte tillgång till. Därtill saknade många lärare datorer och bra internetuppkoppling hemma. Att man under sådana förutsättningar lyckades få igång undervisningen igen efter bara två veckor är en mindre bragd. Dessutom lyckades man se till att studenterna kunde slutföra sin utbildning inom ordinarie tidsramar (med undantag för de studenter som skrev bacheloroppgaver, som fick en månad extra på sig eftersom de inte hade tillgång till bibliotek och andra viktiga resurser). Och man gjorde det utan att göra avkall på kvaliteten i undervisningen: genomströmningen var ungefär densamma som vanliga år och studenterna är mycket nöjda med kurserna som gavs under våren.

Framgången har dock haft ett högt pris. Framförallt programledningens arbetsbörda var mycket stor under våren. Möjligen kan UiB dra lärdom av det inträffade och vid nästa lockdown se till att lärare i alla fall kan komma in och hämta datorer och annan nödvändig utrustning från sina kontor innan universitetet stängs ner helt. Det må ha varit motiverat att stänga ner universitetet givet den situation som förelåg i mars, men det hade gått att göra smidigare.

Även under hösten har framförallt programledningen fått dra ett mycket tungt lass, där nya direktiv från UiB centralt med kort varsel har omkullkastat planeringen och krävt organisatoriskt merarbete av mycket omfattande art. Undervisningslokaler har varit tvungna att införskaffas på den privata marknaden. Att de införskaffade undervisningslokalerna inte alltid har varit utformade för undervisning har dessutom skapat pedagogiska utmaningar för både lärare och studenter. Även dessa utmaningar har programledning och lärare klarat av på ett beundransvärt sätt. Studenterna är generellt sett mycket nöjda med höstens kurser och genomströmningen har varit god. Ja, kursutvärderingarna står sig ovanligt bra även jämfört med kurser som gavs på andra universitet innan Corona slog till.

Men framgången har kostat på. Särskilt programledningen har tvingats lägga ner ett mycket omfattande arbete för att få det organisatoriska att fungera. Även om programledningen och lärarna har klarat utmaningarna med bravur är arbetsbelastningen ohållbar på sikt. Det är också anmärkningsvärt att mycket av arbetsbördan beror på beslut som med kort varsel har

tagits centralt av UiB utan att kommunikation med programledningen. Även om besluten kan ha varit motiverade, är det märklgt att man inte har diskuterat dem med programledningen innan man har tagit dem. Rimligen måste någon form av konsekvensutredning föregå sådana beslut. Och sådana konsekvensutredningar förutsätter att man kommunicerar med programledningen.